

Մեղք, Պին պիր մալիմար, 1897 ին՝ Մօզաիգ (Յ. Մ. Հանեանի, 2 հատոր), 1900 ին «Լոյս» Յ. Հագարպետեանի, ևն. : — Հիմայ Բարիգ է և զակին հետ գլխարկավանաութեամբ կ'զբաղի:

126. **Յովհ. Մանուկեան** — Ծնած է Իզմիր 1837 ին : Պատանի տարիքէն նրա եօրք անցած է՝ փորագրութեան և տպագրութեան արուեստները սորվելու համար. մտած է հոն Harper Brothers տպարանը : Քիչ ատենէն իր քաջ փորագրիչ գնահատուելով, 4 տարի վերջ վարած է նոյն տպարանը շուրջ 8 տարի, յետոյ Հարրըր եղբոր հետ Պոլիս եկած և միջոց մը փորագրութեամբ պարապած : Գրեթէ առաջին անգամ ըլլալով Ամերիկայէն բերել տուած է արագատիպ մեքենայ մը, և հախ Աշըր է.Ֆ. խան, ապա Ղալաթիա՝ Էպու Ջիւլի տպագրատան տեղը (նախկին Յամ. Գրամատունէն վեր) ունեցած է իր անկախ տպարանը, հուսկ ուրեմն Ղալաթիա, Շահուստար փողոց, բիւ 37, ուր 18 տարի անխափան գործած է, սովորաբար վարչութեանց տպագրութիւններ և հրատարակի գործեր : Գրաշարպետն էր Մածունեան Խաչիկ, յետոյ Վահան Տեօփեքեան, իսկ գործաւորապես՝ այժմ Գատըքոյի Տ. Վարդան քահանան է : — Մանուկեան մեռած է 25 Յունիս 1895 ին : Իր միակ որդին Լեւոն շարունակած է հօրը գործը, նաև 10 տարի տպարանը վարձու տուած է Imprimerie Française ի : Յետոյ զիրերը ծախու առած են Ռ. Սաքսեան և ուրիշներ : — Աշըր է.Ֆ. խանի մեջ՝ Յ. Մանուկեանի դրոշմած Ա. հայերէն գիրքը եղած է **Քերական** մը (որուն յաջող պատկերները փորագրուած են իր կողմէ), նաև «Մարենիկ և Տրդատ», «Ազգ. Հայունեաց» 1879-81 ի տեղեկագիրք, «Էնքարեյի Ս. Թեոդիտոն մարտիրոս» ևն. :

Յ Ո Վ Հ. Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ե Ա Ն

Մանուկեանի դրոշմած Ա. հայերէն գիրքը եղած է **Քերական** մը (որուն յաջող պատկերները փորագրուած են իր կողմէ), նաև «Մարենիկ և Տրդատ», «Ազգ. Հայունեաց» 1879-81 ի տեղեկագիրք, «Էնքարեյի Ս. Թեոդիտոն մարտիրոս» ևն. :

127. **Գարեգին Յաղատառայեան** — Ծնած է Սկիւտար 1851 ին : Որդի ձե-

մարանի հայկարան Տեր Մեսրոպ քահանայի : Հագիւ նին. կրք. ստացած՝ ժամագործի մը քով կ'աշակերտի 2 տարիի չափ : Իր եղբայրն է Օնան է.Ֆ. որ իր ժամանակի գր. շարժումին մասնակցած է և որ ապա եղաւ պետ. պաշտօնեայ, Պեռլինի օսմ. դեսպանատան խորհրդական : Անոր բերադրութեամբ Գարեգին կը մտնէ Ա. ձեկանիք-ձեանի «Սեր» հանդէսի տպարանը, գրաշարութեան համար որ շահաբեր գրադում մը ձանջցուած էր այն ատեն : Ճ. Արամեան Բարիգէն նոր վերադարձած՝ հաստատուած էր Մարը Չարըրսիի կողմը, ձանլը խան և իր նորածոյ ու վայելուչ տառերով մեծ յեղաշրջում ներմուծած տպագր. արուեստին մեջ : Պաղտատպեան յառաջդիմութեան բաղձացող՝ նախապատուութիւն կու տայ Արամեան գործատան : Հոն քեւ նիրապետ ջօզտուի ի սկզբան, բայց իր ճաշակը կը մարզուի և մեքենաներու մասին իր ստացած փորձաութիւններով կը հրահանգուի հետզհետե : Նոյն տպարանը կը փոխադրուի յետոյ Չաքմաքճըլար, Շեքիֆ Բաշա խան, և հուսկ ուրեմն Յակոբեան խանի վերնայարկը : ձանիկի գիները տա-

Գ. Պ Ա Ղ Տ Ա Տ Ա Ն Ե Ա Ն